

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **P.**, so sídlom v B., zastúpenej advokátskou kanceláriou F., so sídlom v B., proti žalovanej **Slovenskej republike**, za ktorú koná **Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Župné nám. č. 13, o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 51 C 194/2012, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 20. decembra 2012 sp. zn. 3 Co 548/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Žalobkyňa podala 27. septembra 2012 na Okresnom súde Bratislava II žalobu, ktorou sa voči žalovanej domáhala náhrady majetkovej škody a nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“). V žalobe medziiným uviedla, že predmetnú ujmu jej spôsobil nesprávnym úradným postupom Okresný súd Bratislava II, preto jeho sudcovia nemôžu danú vec prejednať a rozhodnúť. Vzhľadom na to žiadala, aby Krajský súd v Bratislave rozhodol o prikázaní tejto veci inému súdu toho istého stupňa (§ 12 ods. 1 O.s.p.).

Okresný súd Bratislava II majúc za to, že obsahom žaloby v uvedenej časti je námietka zaujatosti sudcov tohto súdu, predložil spis po ich vyjadrení sa k argumentácii žalobkyne na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave (§ 16 ods. 1 O.s.p.).

Krajský súd v Bratislave uznesením zo 16. októbra 2012 sp. zn. 2 NcC 70/2012 rozhodol, že M. M., sudkyňa Okresného súdu Bratislava II je vylúčená z prejednávania a rozhodovania tejto veci; ostatných sudcov tohto súdu uvedených v prvom výroku jeho uznesenia nevylúčil z prejednávania a rozhodovania v danej veci. Zároveň nevyhovел návrhu žalobkyne na prikázanie veci vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 51 C 194/2012 inému súdu.

Okresný súd Bratislava II uznesením zo 4. októbra 2012 č.k. 51 C 194/2012-14 uložil žalobkyňi povinnosť zaplatiť súdny poplatok vo výške 66 € za vznesenú námietku zaujatosti podľa položky č. 17a Sadzobníka súdnych poplatkov (ďalej len „Sadzobník“), ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“).

Označené uznesenie Okresného súdu Bratislava II napadla žalobkyňa odvolaním argumentujúc tým, že v danom prípade nepodala námietku zaujatosti, ale návrh na prikázanie veci inému súdu toho istého stupňa (§ 12 ods. 1 O.s.p.). Navyše, i keby predsa len išlo o námietku zaujatosti, nezaťažovala by ju povinnosť zaplatiť súdny poplatok, lebo konanie je v danom prípade vecne oslobodené od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 písm. k/ zákona č. 71/1992 Zb.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 20. decembra 2012 sp. zn. 3 Co 548/2012 odvolaním napadnuté uznesenie potvrdil. V odôvodnení sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že z hľadiska obsahového išlo v podanej žalobe aj o námietku zaujatosti vznesenú proti sudcom Okresného súdu Bratislava II; za správny označil tiež následný postup súdu prvého stupňa pri vyrubení súdneho poplatku za námietku zaujatosti. Dodal, že sa stotožnil s názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadreným v uznesení z 30. marca 2011 sp. zn. II. ÚS 124/2011, podľa ktorého vecné oslobodenie občianskeho súdneho konania od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. sa nevzťahuje aj na súdny poplatok za vznesenie námietky zaujatosti podľa položky č. 17a Sadzobníka.

Uvedené uznesenie odvolacieho súdu napadla žalobkyňa dovolaním, v ktorom žiadala zrušiť rozhodnutia súdov oboch nižších stupňov a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila tým, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, a že vo veci rozhodoval vylúčený sudca. Za nepodanie návrhu na začatie konania považovala nepodanie námietky zaujatosti, pretože to nebolo obsahom jej vôle. Rozhodovanie vylúčeným sudcom v konaní pred súdom prvého stupňa vyvodzovala z toho, že išlo o sudcu súdu, ktorého nezákonným postupom jej mala byť spôsobená žalovaná ujma. Vyčítala odvolaciemu súdu aj nesprávnosť jeho záveru, podľa ktorého sa vecné oslobodenie konania od súdnych poplatkov nevzťahuje na súdny poplatok za vznesenie námietky zaujatosti.

Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas žalobkyňa zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 239 O.s.p.

Prípustnosť dovolania podľa § 239 O.s.p. v predmetnej veci neprichádza do úvahy. Nejde totiž o zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu, ani o uznesenie, ktorým by odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska, a ani o potvrdzujúce uznesenie, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Rovnako nejde ani o uznesenie odvolacieho súdu, potvrdzujúce uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, alebo o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Prípustnosť dovolania žalobkyne by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až d/ a f/ O.s.p. netvrdila a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

V dovolaní výslovne namietala existenciu vady uvedenej v § 237 písm. e/ O.s.p., t.j. že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, a ďalej existenciu vady uvedenej v § 237 písm. g/ O.s.p., t.j. že rozhodoval vylúčený sudca.

Dovolacia námietka o vade konania spočívajúcej v nedostatku návrhu na začatie konania, bola zjavne nedôvodná a nenáležitá. Vychádzajúc z odôvodnenia tejto vady je zrejmé, že dovolateľka ňou v skutočnosti namietala nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 41 ods. 2 O.s.p. oboma súdmi v otázke správneho posúdenia obsahu podanej žaloby tvrdiac, že jej obsahom nebola námietka zaujatosti. Namietala teda nesprávne právne posúdenie veci v tejto otázke, ktorým by sa však dovolací súd mohol zaoberať, len ak by dovolanie bolo prípustné.

V súvislosti s vadou konania vyplývajúcou z § 237 písm. e/ O.s.p. dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že toto ustanovenie musí byť interpretované v súvislosti s ustanovením § 79 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého sa konanie zásadne začína na návrh. V konaní o dvojstranných právnych vzťahoch medzi žalobcom a žalovaným (t.j. v spornom konaní) sa návrh označuje ako „žaloba“. Bez návrhu môže súd začať konanie iba v prípadoch, v ktorých to ustanovuje zákon. Nedostatok návrhu na začatie konania je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania. Pokiaľ súd zistí tento nedostatok v priebehu konania,

konanie zastaví. Ak konanie prebehlo napriek nedostatku návrhu na jeho začatie, hoci ten bol potrebný, zakladá táto skutočnosť zmätočnosť celého konania a dovolací dôvod podľa § 237 písm. e/ O.s.p. Od návrhu (žaloby) ako podmienky konania treba odlišovať vznesenie námietky zaujatosti účastníkom konania. Vznesenie takejto námietky nie je podmienkou konania, ale procesným právom účastníka konania. So vznesením námietky zaujatosti zákon priamo ani nepriamo nespája účinok začatia konania. Prípadné nesprávne posúdenie prejavu vôle účastníka konania v tom smere, či chcel alebo nechcel vzniesť námietku zaujatosti, sa nijako nedotýka vady vyplývajúcej z uvedeného ustanovenia, ktorého účelom je možnosť odstrániť v dovolacom konaní zmätočnosť konania, v ktorom sa rozhodlo o právach a povinnostiach účastníkov bez toho, aby konanie vôbec začalo.

Dôvodnou nebola ani námietka dovolateľky, že v konaní pred súdom prvého stupňa rozhodoval (a teda, že uznesenie o poplatkovej povinnosti vydal) vylúčený sudca. I keď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti, nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a len zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo. Samotný subjektívny názor účastníka konania, že v osobe určitého sudcu sú dané okolnosti vylučujúce ho z prejednávania a rozhodovania veci, nezakladá ešte bez ďalšieho dôvod pre legitímne obavy z jeho nestranného a nezaujatého rozhodovania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v iných veciach vyslovil názor, že dôvod na vylúčenie sudcu nezakladá sama skutočnosť, že sudca má prejednať a rozhodnúť vec, v ktorej žalovaným je súd, na ktorom tento sudca vykonáva súdnictvo (viď napríklad uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2010 sp. zn. 3 Nc 14/2010). Nadväzujúc na tento názor dovolací súd pre účely preskúmvanej veci konštatuje, že dôvodom na vylúčenie sudcu nie je bez ďalšieho ani to, že vykonáva súdnictvo na súde, ktorý údajne (podľa tvrdenia žalobkyne) svojím nesprávnym úradným postupom v inej právnej veci založil zodpovednosť žalovanej za majetkovú a nemajetkovú ujmu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako procesne neprípustné odmietol, bez toho, aby sa mohol zaoberať správnosťou právneho posúdenia veci, na ktorom spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (s použitím analógie) v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., keď neboli dané dôvody pre použitie odseku 2 tohto ustanovenia, pretože žalovanej v súvislosti s dovolacím konaním žiadne trovy nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. júla 2013

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová